

מכתבי קוראים

מה עומד על הפרק?

על מניות 'תנובה': כבר כתבנו בנידון בחוברות קודמות של 'משק הבקר והחלב'. לפני מספר ימים נתקלתי שוב בכתבה בעיתון 'הארץ', במדור הכלכלי מיום 13/7/02 ושברך כלל לא מגיע לרוב הרפתנים, תחת הכותרת: "שלום לתנובה: העבירו למדינה 12.5% מהמניות".

הוסבר כל פעם, גם ברשימה הקודמת, שרק כאשר 'תנובה' תעבור למעמד של חברה בע"מ, תוכל להעביר למדינה את האחוזים שנקבעו בהסכם הקיבוצים המשלים.

על מה מדובר? הקיבוצים חתמו במפורש על מסירת 25% של מניותיהם ב'תנובה' כחלק של השתתפותם בהסדר המשלים ולמדינה יש התחייבות בכתב שתקויים במועד הנקוב. מדובר בסכום של 240 מיליון שקל – לפי הכתבה – שזה יהיה הסכום שיימסר. סכום בסדר גודל כזה בלי ספק יפתור את בעיות תקציב המדינה באופן משמעותי!

השאלה היא אחרת, מהותית – מה מסתתר מאחורי הפניה הזאת? בסוף הכתבה נאמר: "באוצר סירבו לומר מה מתכוונת המדינה לעשות במניות". ראש מטה הסדר הקיבוצים לשעבר והיום בעלי חברת "טנרם השקעות" דר' אריאל הלפרין אמר בתגובה לפנית האוצר: "התנאים לפיהם יימסרו 25% ממניות הקיבוצים (בתנובה – ש.א.) למדינה כחלק מהמקורות שהם יעמידו לרשות ההסדר נקובים בהסכם הקיבוצים. ככל הידוע, מרבית הקיבוצים חתמו על התחייבות למסירת המניות למדינה" (סוף ציטוט).

בעצם, מה היא הכוונה? לפגוע ב'תנובה' על ידי מכירת המניות לגורם זר, לא קשור בענף? או להצטרף בעידן הגלובליזציה למשחקי השוק החופשי שבינתיים אינו חוגג את נצחונו לאור השערוריות הפיננסיות, בעיקר בארצות-הברית אבל גם במדינות אחרות באירופה.

אני מציע לציבור שלנו שלא להירדם בשמירה. הכוונה היא ברורה: לפגוע בענף החלב, במסגרתו המתוכננת וביכולתו לעמוד בפרץ בתנאים הקשים של תחרות ודרישות השוק ההולכות ומחמירות.

המצב הזה כנראה גורם לאינחוחות בחוגי האוצר. הרי השר סילבן שלום פועל בדרך כלל על פי המלצותיהם של הפקידים המופקדים על תיק מסויים. ואנו יודעים שפגיעה בענף "תעשיית החלב" תהיה פגיעה אנושה בכל רקמות הענף. כנראה שהם רוצים לשבור את העקרון שמגדלי הבקר, יצרני החלב חייבים להיות גם בעלי התעשייה. הדבר קיים במדינות "לא-סוציאליסטיות" אלא דוקא במבצרי הקפיטליזם: ארצות-הברית וניו-זילנד, מבלי להיכנס לרשימה ארוכה יותר של מדינות בהן הסקטור הקואופרטיבי בתעשייה גבוה מאד.

אנו יודעים היטב מה מתרחש במדינות בהן התעשייה היא ברובה הגדול או מוחלט בידיים פרטיות: ניצול החקלאי, השפלתו על ידי וקביעת מחירי רעב לחלב הם הדברים האופייניים. הרשימה היא ארוכה. והיא עצמה דורשת לימוד מיוחד.

האם יש סיכוי שבעוד מספר שנים התנועה הקיבוצית תוכל לגייס את הסכום הנדרש על מנת לשמור על חלקה ב'תנובה'?

האם התהליכים הפנימיים העוברים על הקיבוצים יאפשרו זאת? הנושא הזה דורש מחשבה מעמיקה יותר. אולי הקמת תאגידים או מסגרות גג שיגנו על ענף הרפת מול כל צרה שלא תבוא.

מי שרוצה לשתות חלב ישראלי – לא אבקת חלב – חייב לדאוג שכל תהליכי הייצור בענף זה יהיו בידיים נאמנות.

בינתיים הצרכן הישראלי שומר אמונים לחלב שלו. אבל אין אנו יודעים, כמה זמן הנאמנות הזאת תישמר, בעיקר כאשר עומדים לפניו הפיתויים של תוצרת המגיעה לארץ מסובסדת שקשה לעמוד בהתמודדות.

שבתאי אבני

קיבוץ געש